

שיעורי חילוט זמניים בעבירה על סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון מאת: עו"ד שירית טרוינר

משרדנו נתקל לאחרונה, במסגרת טיפולנו בתיקים פיסקליים אשר כוללים אישום בעבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון¹ (להלן: "החוק"), במגמה גוברת של רשויות האכיפה (הפרקליטות, רשות המסים ויחידות חוקרות), כאשר בעת בקשת הרשות הרלבנטית לתפיסה זמנית של רכוש, זו מציגה בפני בית המשפט פסק דין מן העת האחרונה, ומבקשת מבית המשפט לאמץ את קביעותיו. נזכיר, כי סעיף 3(ב), שעניינו בהפרת וסיכול חובות דיווח, לשונו:

(ב) העושה פעולה ברכוש או המוסר מידע כוזב, במטרה שלא יהיה דיווח לפי סעיפים 7 או 8 או כדי שלא לדווח לפי סעיף 9, או כדי לגרום לדיווח בלתי נכון, לפי הסעיפים האמורים, דינו – העונש הקבוע בסעיף קטן (א); לענין סעיף זה, "מסירת מידע כוזב" – לרבות אי מסירת עדכון של פרט החייב בדיווח.

כידוע, על פי סעיף 21 לחוק, רשאי בית המשפט להורות על חילוט רכוש בשווי העבירה הנעברת. כלומר, אף רכוש שלא נעברה בו עבירה, "רכוש נקי", יכול להיות מחולט, לאחר הרשעה בעבירה על חוק איסור הלבנת הון. לדבר חשיבות יתירה בייחוד כאשר מדובר ברכוש בשווי עבירה על סעיף 3(ב) הנ"ל: המדובר בעבירה המתייחסת לרכוש "נקי" מלכתחילה (להבדיל, מעבירות הנוגעות לפעולות ברכוש אסור, כהגדרתו בחוק – רכוש שהינו פרי עבירת מקור; כגון, סמים, זנות, מרמה ועוד).

בבואו של בית המשפט להחליט על היקף תפיסה זמנית של רכוש, כלומר – תפיסה לצורך חילוט עתידי לאחר הרשעה, על בית המשפט לבחון היקף החילוט הפוטנציאלי לאחר הרשעה. בשלב זה, על בית המשפט לבחון את חומר הראיות המובא לפניו, את פוטנציאל ההרשעה, את היקף החילוט הריאלי (למשל, כאשר מתבקש חילוט של דירת מגורים יחידה של חשוד או נאשם) ועוד. עם זאת, על בית המשפט לבחון אף את היקף החילוט בנסיבות דומות – **וכאן ענייננו**.

בעבירות לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, כאמור: עבירות ברכוש שאינו רכוש אסור, היקף החילוט נע בין אחוזים בודדים במסגרת עיצום כספי, ועד עשרות אחוזים לאחר הרשעה בכתב אישום.

¹ חוק איסור הלבנת הון תש"ס-2000

רק לאחרונה, ייצג משרדנו בתיק שעניינו אי דווח של נש"מ, במסגרתו חולטו 1.75 מיליון ₪, מתוך היקף עבירה של כ-50 מיליון ₪². האמור, נזכיר, כאשר המדובר בעבירות על סעיף 3(ב) – רכוש "נקי". אולם, המגמה האחרונה, בשלב הערכת פוטנציאל החילוט העתידי, הינה להסתמך על פסק דין שניתן ע"י בית המשפט המחוזי בתל אביב (כב' השופטת אמסטרדם), בת"פ 13742-04-11 מ"י נ' דז'לדטי ואח' (ניתן ביום 17.2.16), שעניינו בעבירה על סעיף 3(ב) לחוק, וכלל חילוט של 100% משווי העבירה (לרבות שתי דירות מגורים). ואכן, על בסיס השורה התחתונה של גזר הדין האמור של כב' השופטת אמסטרדם, בית המשפט יכול להניח פוטנציאל חילוט גבוה הרבה יותר מבעבר³, וזו דרישת התביעה החוזרת על עצמה.

אולם, מעבר לעובדה כי פסק הדין האמור תלוי ועומד כערעור בבית המשפט העליון (הן על עצם ההרשעה, והן על היבט החילוט), המדובר בפסק דין ייחודי (ואף מצוין בו, כי המדובר בעמדה תקדימית בנוגע לדרישת החילוט); ראו נימוקי כב' השופטת אמסטרדם בבואה להורות על חילוט בשווי כל העבירה⁴:

"כל הכספים בחשבון זכרונקו השקעות הם הרכוש ששימש לביצוע העבירה או איפשר את ביצועה, ואלו נכללים במסגרת הרכוש שאותו ניתן לחלט ע"פ סעיף 21(א) לחוק איסור הלבנת הון..." (ההדגשות אינן במקור)

בשים לב לאמור בסעיף 3(ב), נהיר כי הנימוק לשיעור החילוט אינו נוגע לרציונל החילוט המגולם בסעיף העבירה הספציפי; כב' השופטת אמסטרדם מצאה, בפסק דינה, כי נימוק החילוט מתאים יותר לעבירה על סעיף 3(א) לחוק (אשר הנאשם לא הואשם ולא הורשע בה), פעולה ברכוש אסור כאמור לעיל, או לכל הפחות המדובר בחילוט לפי הנימוקים שבסעיף 39 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצרים וחיפוש) [נוסח חדש] תשכ"ט-1969. כולם, ברכוש שאינו "נקי".

בהמשך פסק הדין האמור⁵, ממשיכה כב' השופטת אמסטרדם ומאבחנת, כי אף במקרים בהם חולט שיעור גבוה של רכוש, בית המשפט ראה להבחין רכוש "נקי" מרכוש אסור:

"עיון בפסיקה מגלה כי במקרים אחרים בהם חולטו כספי חשבון בנק בעבירות לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, נערך חילוט חלקי בלבד בשיעורים משתנים של 30%-50% מהסכום שנתפס. דא עקא, שאותם מקרים התאפיינו

² ת"פ 6912-11-15 מ"י נ' מאיר נחמני (פורסם בנבו, 8.12.16)

³ יצוין, בהקשר זה, כי עבירות אי דיווח בלבד, אשר סעיף 3(ב) נוגע להן, מסתיימות לרוב בעיצום כספי; ראה עוד באתר הרשות לאיסור הלבנת הון, החלטות ועדות העיצומים, בכתובת: <http://www.justice.gov.il/Units/HalbantHon/MeydaMishpati/Pages/VaadotItzumom.aspx>

⁴ פסקה 36 לגזר הדין

⁵ פסקה 37 לגזר הדין

בכך, שבחשבון נמצאו גם כספים שהיה ידוע כי מקורם לגיטימי ולא יועדו לביצועה של עבירה אחרת” (ההדגשות אינן במקור)

כב' השופטת אמסטרדם, אף מפנה לע"פ 7646/07 **אהרון אייל (ירון) כהן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20.12.07)**, כבסיס לשיקול הדעת הרחב המוקנה לבית המשפט בבואו לאמוד את שיעור החילוט הראוי. בפסק דין זה, עמד כבוד בית המשפט העליון על הזהות הנורמטיבית בין העבירות לפי סעיף 3(ב), הנוגעות ל"רכוש נקי" ואי-דיווח גרידא, ועבירות ברכוש אסור:

”כבר למדנו בפרשת שם טוב ובפרשת מאיר כהן את מעמד הדיווח, וראיה לדבר כי מבחינתה עונש המירבי זהים זה לזה סעיפים קטנים (א) ו-(ב) בסעיף 3, ועונש העובר עליהם עשר שנות מאסר או קנס פי 20 מזה הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין. קרי, כיום מעל 4 מיליון ₪. הילכו המלבין ושאינו מדווח יחדיו בלתי אם נועדו, לא אחת?”

אולם, תשובה לשאלה זו של כב' השופט רובינשטיין, ניתן למצוא בהצעת החוק המונחת בימים אלה על שולחן המחוקק⁶, לפיה יופחת העונש המירבי על עבירה לפי סעיף 3(ב) ל-5 שנות מאסר בלבד (להבדיל מעשר שנות מאסר, העונש המירבי דהיום). כלומר, גם המחוקק מבקש להבחין בין חומרת העבירה הגלומה בזו הנעשית ברכוש אסור, לעומת מצב בו המדובר ברכוש "נקי". כך או כך, עיינינו הרואות, כי לא סביר, ולא מתיישב עם הפסיקה הנוהגת בעבירה זו, לדרוש תפיסה זמנית, או חילוט לאחר הרשעה, בהיקף של 100%, מרכוש "נקי", אך ורק בהתבסס על השורה התחתונה של גזר הדין בעניין דז'לדטי לעיל (אשר, כאמור, מצוי בערעור שטרם הוכרע).

לא זו אף זו, על בתי המשפט הנדרשים להכרעה, לבחון בחינה מדוקדקת של דרישת התביעה, בכל פעם שזו "מנפנת" בהחלטה הנ"ל כבסיס לדרישתה; ובעיקר כשמדובר בתפיסה זמנית של רכוש "נקי", וכל עוד חזקת החפות מוקנית לחשודים ונאשמים במלואה. בנוסף, ברוח הצעת החוק לפיה יופחת עונש המאסר המקסימלי על העובר עבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק, על בתי המשפט לגזור שיעורי חילוט נמוכים יותר, ההולמים את מדרג הענישה המתגבש.

**לפרטים נוספים ניתן לפנות לעו"ד גלעד ברון ו/או לעו"ד שירית טרוינר
משרד ברון ושות' עורכי דין**

למען הסדר הטוב יובהר כי אין לראות באמור כדי להוות חוות דעת ו/או ייעוץ משפטי ו/או תחליף לייעוץ משפטי, מטרתו הינה אינפורמטיבית בלבד ויש לבחון כל מקרה ומקרה לגופו.

⁶ הצעת חוק איסור הלבנת הון (תיקון מס' 19), התשע"ז-2016, ה"ח 1098.